

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

10 Quid adulterium, & quale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Est impedimentum non quidem dirimens, sed impediens ab omni coniugio.

Secundò, Vt sine spe coniugij maneat. Itaque est impedimentum non quidem dirimens, sed impediens ab omni coniugio. Potest tamen Episcopus in eo dispensare, imò quibusdam locis non est hoc impedimentum in usu, vt Nauarrus notauit cap. 22. num. 74.

Sunt excommunicati.

Tertiò, Raptor alicuius puella, vel mulieris cuiuscumque, & omnes illi consilium, auxilium & fauorem præbentes sunt ipso iure excommunicati, & perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu deijciendi. Ita Concilium Trident. sess. 24. de reformatione. matrim. cap. 6.

69 *Est impedimentum pro tempore dirimens.*

Quartò, Inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in eius potestate manserit, nullum potest consistere matrimonium, etiamsi ipsa liberè consenserit; vnde pro eo tempore est impedimentum dirimens. Vbi tamen à raptoe fuerit separata, & in loco tuto & libero constituta, potest illi nubere, si velit. Ita Concilium supra. quo casu putant quidam tolli infamiam, & incapacitatem ad dignitates, per raptum contractam: alioquin rapta cogereetur nubere viro infami; quod esset in ipsius grauiorem, contra fauorem, quem Concilium intendit dare matrimonio. vide Henriquez lib. 2. de matrim. cap. vlt.

An per nuptias cum rapta, tollatur infamia.

Contrarium puto verius: nam Concilium id aperte videtur excludere; sic enim ait: *Quòd si rapta, à raptoe separata, & in loco tuto ac libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptoe in uxorem habeat; & nihilominus raptoe ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, fauorem præbentes, sint ipso iure excommunicati, ac perpetuò infames, &c.* quasi dicat, etiamsi illam duxerit, incurrat in has penas.

Ad rationem.

Ad rationem in contrarium dico, non cogi illam nubere infami, sed posse abstinere, si velit. imò iure ciuili non poterit ei nubere, vt patet C. de rapto virginum; quod fuit confirmatum iure Canonico antiquo, cap. Raptores. 2. & cap. 11. Placuit. 36. q. 2. quamuis id postea reuocatum fuerit, vt constat ex cap. fin. de raptoribus. vnde Concilium non cupit illi matrimonio fauorem præstare; sed restringit concessionem d. cap. finalis, vbi non requiritur vt constitutur in loco tuto, sed solum vt liberè consentiat.

70

Circa prædictum decretum tria notanda. Primum, Valdè probabile videri, illud non habere locum in rapto, qui fit tantum causà libidinis explenda; de quo iam dictum est: sed dumtaxat in eo qui dirigitur ad contrahendum matrimonium. ita docet Sancius lib. 7. de matrim. disput. 13. n. 4. Congruum enim erat, vt ille raptus esset matrimonij impedimentum, qui propter matrimonium attentatur, nimirum, vt nemo audeat attentare per quod se suo sine videt frustrandum. quæ ratio non habet locum in rapto causà libidinis facto. Accedit, quòd rariùs ex tali sequatur matrimonium: nam plerumque raptam, vbi libidinem expleuerint, repellunt. Confir. quia verba intelligenda iuxta præsentem materiam. alioqui dicendum erit, etiam ex rapto seruiendi causà facto, impedimentum nasci.

Secundum, Non habere etiam locum, cum puella sponte consentit abductioni, etiamsi parentibus repugnantibus fiat. Ratio est, tum quia propriè non est raptus; quamuis ratione violentiæ quæ fit parentibus, sub quorum cura est, raptus dica-

tur, & iure ciuili puniatur: tum quia iste raptus non repugnat villo modo libertati matrimonij, cui Concilium eo decreto solum voluit consultum; cuius signum est, quòd semper permittat matrimonium, quando puella suæ libertati est restituta, nec requirat consensum parentum.

Tertium, Non habere locum in rapto, quo si sponsus raptus rapit propriam sponsam; quia id in iure raptus non vocatur crimen raptus; eò quòd ex desponsatione aliquid iuris in eam habeat; vt rectè notat D. Thomas ar. 6. ad quartum, & reliqui Doctores. Vnde Gelasius Papa (vt habetur 36. qu. 1. c. Lex illa 2.) dicit: *Lex illa præteritorum Principum, vbi raptum dicit esse commissum, vbi puella, de cuius nuptiis ante nihil actum fuerat, videbatur abducta.*

DUBITATIO X.

Quid adulterium, & quale peccatum.

D. Thomas ar. 8.

Adulterium iuxta D. Thomam, dictum est quasi ad alienum torum accessio: nihil enim est aliud quàm alieni tori violatio. vnde requiritur vt vterque vel alter sit iunctus matrimonio; nam circumstantia coniugij in viro vel in femina facit vt actus luxuriæ dicatur adulterium.

Porrò hunc actum esse peccatum mortiferum, constat ex pluribus sacra Scriptura locis; Exo. 20. tum mortis Non machaberis. Leuit. 20. *Si machatus quis fuerit tale. cum uxore alterius, & adulterium perperrauerit cum coniuge proximi sui, morte moriatur & machus & adultera. Idem habetur Deuter. 22. & 27. Maledictus qui dormierit cum uxore proximi sui. Iob 31. Si deceptum est cor meum super muliere, & si ad ostium amici mei insidiatus sum: scortum alterius sit uxor mea, & super illam incurruerit alij: hoc enim nefas est & iniquitas maxima. Ignis est vsque ad perditionem deuorans; & omnia eradicans genimina.*

Vide pulcherrima in hanc sententiam Ecclesiastici 2. Prouerb. 6. Ieremiæ 5. 1. ad Cor. 6. *Nolite errare, neque fornicari, neque adulteri, neque molles regnum Dei possidebunt.* Adde etiam, animalia Bruta non quaedam adulterium detestari & vindicare, vt Guilielmus Parisiensis primæ partis de vniuerso parte 3. cap. 8. de ciconiis testatur: *Tempore, inquit, meo, ciconia tanquam de adulterio conuicta per olfactum masculi sui, congregata multitudine ciconiarum, nescio qualiter accusante masculo, vel detegente eius crimen, à tota illa multitudine deplumata atque dilacerata est, tanquam concilio aut iudicio omnium esset adulterij iudicata.*

Ratio est manifesta, quia continet totam malignitatem fornicationis, quam ostendimus esse mortiferam; & præterea iniuriam in coniugem quatenus enim est inter personas nullo vinculo coniugali copulatas, habet deformitatem & omnia incommoda fornicationis; quatenus verò est contra ius coniugis in re graui, est grauis iniuria contra iustitiam admissa: nam *uir non habet potestatem corporis sui, sed uxor; & contra, uxor non habet potestatem corporis sui, sed uir; vt docet Apoft. 1. ad Cor. 7.* Consistit autem hæc potestas, seu hoc ius in duobus. Primò, Quòd alter teneatur alteri volenti debitum coniugale persolvere. Secundò, Quòd teneatur à persona extranea abstinere. Itaque duobus modis fit coniugi grauis iniuria in causà matrimonij. Primò, Si nolit petenti debitum

71

Nulla adulterium peccatum.

72

Cur sit peccatum mortale.

Ius coniugis.

Dupliciter fit coniugi iniuria.

debitum reddere; tunc enim ei denegat usum rei suae. Secundò, Si se alteri copulet; tunc enim id quod est coniugis quoad usum, tribuit alteri: imò cum sit vna caro cum coniuge, carnem coniugis miscet & vnit carni extraneae. quanta autem sit hæc iniuria, patet ex communi hominum aestimatione, qui illam tanti faciunt, vt purent vix posse irrogari maiorem: vnde etiam morte vel perpetuo diuortio illam vindicare solent.

73 *Si coniunx cedat iure suo.* Dices, Quid si coniunx cedat iure suo, vel etiam fiat leno suae vxoris vt sit particeps pretij, vel alterius commodi?

Respondeo, Eo quidem casu non fore propriè iniuriam in personam coniugis, vt constat ex dictis sup. c. 7. dub. 3. *Scienti enim & consentienti nõ fit iniuria;* vt habet regula Iuris 27. l. 6. de Regul. Iuris: nihilominus erit iniuria in ipsum matrimonij statum & ordinem coniugatorum: sicut si Clericus cedat iure suae exemptionis, quo non potest conueniri coram Iudice sæculari, & sponte linat se ad tribunal sæculare pertrahi, non fiet ei propriè iniuria; sed statui clericali & ordini ecclesiastico. Simili modo qui occidit hominem volentem, non facit illi propriè iniuriam; sed peccat in naturam humanam. Vnde patet, in illo actu adhuc remanere duplicem malitiam, alteram contra castitatem, alteram contra matrimonij statum; et si nõ dicatur propriè iniuria in personam coniugis, v. g. in Petru; eò quod non fiat ipso nolente & inuito, (quod tamen propriè hoc nomen connotat) nec obliget ad restitutionem vel satisfactionem, ob præuiam condonationem; tamen verè est contra iustitiam; quia est contra ius coniugij, & coniugis vt coniunx est, quo ille cedere efficaciter non potest, eò quod competat ipsi non ad bonum priuatum, sed ratione status, qui est communis. vnde cum cessio sit nulla, ius manet, & ita contra illud peccatur.

74 *Adulterium tripliciter patitur.* Notandum est, adulterium triplici modo posse committi. Primò, Ex parte viri tantum. Secundò, Ex parte feminae tantum. Tertio, Ex parte vtriusque.

Si primo modo fiat, (vt si coniugatus soluta copuletur) erit quidem graue peccatum mortiferum, vt ex dictis patet; minus tamen, quam si coniugata soluta. Ratio est, quia longè magis repugnat Iuri naturæ vt vna femina iungatur duobus viris, quam vt vnus vir duabus feminis. vnde etiam si hoc aliquando fuerit concessum; (vt patet in Patribus veteris Testamenti, qui habebant plures vxores) illud tamen nunquam. Causa cur magis repugnet, est Primò, Quia vna mulier pluribus viris satisfacere nequit, quin ordinariè impediatur generatio, quæ est finis istius coniunctionis. Secundò, Quia et si fortè interdum generatio non impediatur; tamen erit contra certitudinem prolis: nam incertum erit vtri viro proles sit assignanda, marito an adultero: quod est contra bonam proles educationem, quæ maximè paterna opera indiget. Tertio, Quia fit peculiaris iniuria marito, dum ei aliena proles supponitur, vel saltem ipsa se constituit in periculo id faciendi. Quarto, Fit iniuria proli legitima, adducto à matre in partitionem hereditatis extraneo. Hæc incommoda non sequuntur ex adulterio viri cum soluta. Hinc fit vt adulterium coniugatae vindicetur morte, si maritus illam iure prosequatur; coniugati verò nequaquam. quamquam in veteri Lege vterque morti addicebatur, vt patet Leuitici 20. & Deuter. 22.

Cur vna non possit iungi pluribus.

Grauiissimum autem erit, si tertio modo fiat, nisi mirum vtroque coniugij vinculis adstricto: tunc enim in illo actu est duplex iniuria mortifera; nam duorum matrimoniorum iura violantur, & duobus coniugibus iniuria irrogatur. Vnde eo casu in confessione non sufficit accusatio sui de adulterio in genere; sed explicanda est illa circumstantia, ratione cuius iniuria duplicatur.

Nec refert, etiam si illæ iniuriæ sint eiusdem speciei; quia non solum species peccati, sed etiam numerus explicandus; non tantum numerus actuum materialium, sed etiam numerus maliciarum, quæ sunt in vno actu; vt si quis vno ictu occidat duos homines, vel duobus maledicat, detrahat, conuictetur.

Pari modo, quando est adulterium ratione solius feminae, puto id explicandum, propter peculiarem deformitatem & mala coniuncta; ob quæ hoc videtur longè grauius.

Nec obstat, quòd vir in hoc actu nihil agat contra fidem à se datam, cum nulli fidem coniugalem dederit: quia satis est quòd feminae cooperetur in violanda fide, quam ipsa suo dedit marito; & ad alia damna, quæ inde sequuntur.

DUBITATIO XI.

Quid incestus, & quale peccatum.

D. Thomas art. 9.

Incestus est congressus cum consanguinea vel affine intra gradus prohibitos: quales sunt omnes gradus consanguinitatis & affinitatis ex matrimonio contractæ, vsque ad quartum gradum, vt communiter DD. tradunt: ex fornicatione verò vsque ad secundum; vt constat ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 4.

Gradus autem cognationis legalis, quæ nascitur ex adoptione, & cognationis spiritalis, quæ ex Baptismo & Confirmatione, propriè ad hoc vitium non pertinent; quia sunt vincula magis spiritalia, nec faciunt coniunctionem carnis & sanguinis, sicut consanguinitas & affinitas. negari tamen non potest, quin violatio talis cognationis per actum luxuriæ habeat specialem deformitatem; cum illa cognatio constituat impedimentum dirimens: vnde talis actus poterit etiam dici incestus, paulò latius extensa hac voce; quia fit cum persona, cui ratione istius coniunctionis specialis debebatur reuerentia in ista materia; nec est aliud nomen, quod ei meliùs conueniat, si cognatio sit ex adoptione. si verò sit ex Sacramento, rectiùs referetur ad sacrilegium.

Porro incestum esse graue peccatum, constat ex Scripturis: 1. ad Corinth. 5. *Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes: ita vt vxorem patris sui aliquis habeat. & vos inflati estis, & non magis luctum habuistis; ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit, &c.* vbi etiam Apostolus illum tradit satanae, eiciendo extra Ecclesiam: & vult totam Ecclesiam ob tale facinus esse in luctu. Leuit. 18. *Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedat, vt reuelet turpitudinem eius: ego Dominus Deus vester.* Deinde recensentur omnes gradus Iure diuino pro illo tempore vetiti, & prohibetur coniunctio: & c. 20. constituitur pœna mortis in transgressores. additur causa, quia rem illicitam, rem nefariam operati sunt.

Veta-